

Indenrigsministeren: Jeg kan jo ikke Andet end være tilfreds med, at man, som jeg af Udvalgets Betænkning ser, anerkender baade Berettigelsen og Betimeligheden af nu at begynde med at lovgive i denne Retning, og det er mig en Tilfredsstillelse tillige at kunne sige, at jeg for saa vidt ganske slutter mig til Udvalget, som de Betragtninger, det har fremhævet som de, der maatte komme under Overveieelse ved denne Sag, ogsaa ere mine. Men jeg tilstaar, at jeg ikke har kunnet følge Udvalget i de allerfleste Retninger, hvori det har søgt at gjøre disse Betragtninger gjældende. Det forekommer mig, at man paa sine Steder har kastet Lovind i Lovforslaget, som oprindeligt ikke ere tilfede, og at man maaske vel meget har lædt sig bevæge af de Fordringer, som Hensynet til de Industriidrivendes Fordel maatte medføre. Naar der saaledes er stillet et Forslag til § 1, som skulde gaa ud paa at begrænse Lovens Omraade, har man i Udvalgets Ændringsforslag forsøgt at gjøre dette ad to Veie, dels om jeg saa maa sige gjennem en mere videnskabelig Veie og dels gjennem ligefremme Tilføjelser. Hvad den første af disse Veie angaar, hvor man nemlig har villet lægge Vægt paa den Omstændighed som det egentlige Kriterium paa en fabrikmæssig Bedrift, at Arbeidet var delt, tilstaar jeg, at den Betegnelse, saaledes almindelig hentet i Definition, efter min Formening er ikke blot uforstaaelig, men ligefrem utilladelig ved mange Leiligheder. Jeg er nemlig ikke i Stand til at kunne erkjende, at dette, at Arbeidet skulde være delt, skulde være noget afgjørende Kriterium for Bedrifter af den Besskaffenhed, at de maa siges, efter deres hele Maade at være paa, at egne sig til at komme ind under offentligt Tilsyn. Ja, jeg kan endog saa herester tænke mig de Virksomheder, som maa siges at være allermeest skadelige og ødelæggende, naar de bestaa af ikke mere end 9 Personer; da rent unddragne fra det offentlige Tilsyn. Jeg skal f. Ex. tage en Svovlstikke- eller Lændstikkfabrik, hvor man ikke selv tilbereder Træet; dette er paa ingen Maade nogen absolut Nødvendighed, idet man kan faae denne Slags Træ tilberedt til Svovlstikker at købe, og ikke faa saadanne Partier indføres her i Landet. Altsaa er der kun Spørgsmaal om, at det skal skees over i den Størrelse, som er nødvendig med Hensyn til den Brug, man vil gjøre deraf. Dertil anslaffer Fabrikanten sig maaske en Skerekniv, hvorved han selv kan gjøre dette Arbeide, og Resten: at parafinere dem, forsyne dem med Lændsats osv. bruger han Børn og unge Mennesker til. Jeg ser nu ikke rettere, end at, skal man lægge Vægten paa Delingen af Arbeidet, findes det ikke her, og den Vedkommende vilde altsaa gaa fuldstændig fri og hverken falde ind under Bestemmelserne om Fabrikdrift eller Værksted, fordi der kun er 9 Personer beskæftigede. (Ordspøreren: Men han falder ind under § 8.)

Nei, det gjør han heller ikke. § 8 vedkommer kun dem, der overhovedet ere underkastede Loven og ikke Andet. Men dernæst skal jeg sige, at det forekommer mig, at denne Bestemmelse, en saadan videnskabelig Bestemmelse, om jeg saa maa sige, er væsentlig stiftet til at kaste Lovind, og det er ikke ganske ligegyldigt i en Lov af den Besskaffenhed, som man jo kan være fuldstændig overbevist om, at man vil søge at unddrage sig, saa godt man kan, og Bestemmelsen giver netop Leilighed til paa forskellig Maade at eludere Loven. Det er en af de Grunde, hvorfor jeg end ikke har tilladt mig den Ændtagelse, som udtrykkes ved „Fag“, og jeg tror ikke at tage meget fejl, naar jeg ved at betragte hele Fabriklovgivningens Historie siger, at Betragtninger af lignende Besskaffenhed ere Grunden til, at man i de fleste Lovgivninger og navnlig i den engelske, har taget Alt med, fordi man har erkjendt, at det var umuligt at specificere eller definere saaledes, at der ikke paa en eller anden Maade unddrog sig Tilfælde, som ikke burde være unddragne fra Loven. Jeg erkjender, at man kan bruge Betegnelsen af Arbeidernes Antal som et Kriterium, naar Thinget maatte være af den Formening, at Lovforslaget i det Hele burde komme ud. Jeg har selvfølgelig selv været opmærksom paa, at Tilsynet vil faae et overordentlig stort Arbeide ved at gaa ned til meget smaa Værksteder, og jeg har heller ikke kunnet negte for mig selv, at paa mange af disse Steder er der ikke egentlig Grund for det Offentlige til at indblande sig; men naar man nu foreslaar at indskrænke sig til de Steder, hvor der er 10 Arbeidere, forekommer det mig, at man efter Udvalgets egne Udtalelser maa sige, at det er vel høit, thi et Værksted, hvorpaa der findes 10 Arbeidere, er ikke længere et af de saakaldte mindre Værksteder. Der kan der fremkomme Forhold, som i lige saa høit Grad, som hvor der drives Fabrikdrift, kunne virke ødelæggende paa de Arbeidendes Sundhed og Kræfter. Jeg skal altsaa sige, at jeg for mit Vedkommende bestemte fraraader Thinget at følge Udvalgets § 1, idet jeg vil tilføie, at saafremt der skulde vise sig nogen Stemmning for at begrænse Omraadet af Loven, skal jeg ikke være imod, at man sætter denne Begrænsning gjennem Arbeidernes Tal; dog vil jeg mene, at man ikke burde gaa videre end at sætte dette til 5. Udvalgets Ændringsforslag har desuden andre Mangler; det er paa ingen Maade fuldkommen godt redigeret; det falder i alt Tald ikke sammen med det, der har været Lovforslagets Tanke — jeg tør forudsætte, at man i den Henseende ikke har villet noget Andet end det, der staar i Lovforslaget. I Ændringsforslaget staar der nemlig „Ti Personer beskæftiges ved selve Fabrikationen eller ved dertil hørende Arbeide“. Jeg tror ikke, at dette kan forstaaes paa samme Maade som Lovforslagets Udtryk: „noget dermed i Forbindelse staaende Arbeide, saafom ved Mengjøring af Ar-